

**SKOLPORTENS PUBLIKATIONSSERIE FÖR
DOKUMENTERAT UTVECKLINGSARBETE**

FRÅN BILDER TILL ORD
En studie om interaktiv
bokläsning och
barns ordförråd

FÖRFATTARE:
Sara Kallemur

SKOLPORTEN

UTVECKLA SKOLAN

1/2026

SAMMANFATTNING

ORDFÖRRÅDET ÄR EN viktig del av barns språkutveckling. Läs- och skrivkunnighet är grundläggande färdigheter som behövs för att kunna lära sig nya saker. För att kunna läsa och skriva behöver vi människor ett välutvecklat ordförråd. Syftet med den här studien är att ta reda på om interaktiv bokläsning ökar barns ordförråd. För att kunna analysera om barnens ordförråd har ökat har film och transkriberingar använts som metod. Resultatet av studien visar att interaktiv bokläsning ökar barns ordförråd, men också att vi pedagoger behöver planera och reflektera för att det ska bli ett givande undervisningstillfälle.

Sara Kallemur är förskollärare på Hammarby förskola i Västerås.
E-post: sara.kallemur@vasteras.se.

Denna artikel har den 5 maj 2026 accepterats för publicering i Skolportens artikelserie för dokumenterat utvecklingsarbete.

Fri kopieringsrätt i ickekommersiellt syfte för kompetensutveckling eller undervisning i skolan och förskolan under förutsättning att författarens namn och artikelns titel anges, samt källa: Skolportens artikelserie. I övrigt gäller copyright för författaren och Skolporten AB gemensamt.

Denna artikel är publicerad i Skolportens serie för dokumenterat utvecklingsarbete, "Utveckla skolan": www.skolporten.se/forskning/utveckling/

Aktuella Författaranvisningar & Skrivregler:
www.skolporten.se/forskning/skolutveckling/skolportens-utvecklingsartiklar/

Vill du också skriva en utvecklingsartikel? Mejla till redaktionen@skolporten.se

INNEHÅLL

INLEDNING	7
SYFTE, FRÅGESTÄLLNING, METOD OCH GENOMFÖRANDE	9
Syfte.....	9
Frågeställning	9
Metod och genomförande.....	9
RESULTAT	11
Tydliggörande av lektionens mål och syfte	11
Undervisningsstruktur – tydliggörande uppföljning av undervisning i elevernas loggbok	12
Det horisontella lärandet.....	13
DISKUSSION	15
SLUTSATSER	17
REFERENSLISTA	19

INLEDNING

JAG ARBETAR SOM förskollärare i Västerås stad och har gjort det i åtta år. Studien har genomförts på en förskola där arbetet har skett med en femårsgrupp. Gruppen består av de barn som ska börja förskoleklass samt två förskollärare. Förskolan ligger i ett socioekonomiskt utsatt område, och det är en av anledningarna till att fokus har legat på språkutveckling i arbetet på förskolan. Arbetet med femårsgruppen har även bedrivits året innan, då med inriktning på högläsning. Under det året uppstod utmaningar, och inför den här terminen beslutades därför att arbeta med interaktiv bokläsning i stället. Den här artikeln kommer att fokusera på om arbetet med interaktiv bokläsning bidrar till att utveckla barns ordförråd. Vår tanke är att ge dem goda förutsättningar att lyckas vidare i skolan. Heimer (2023) påpekar att Europeiska unionen (EU, 2018) har tagit fram ett antal nyckelkompetenser som är grundläggande för att klara sig i samhället. Den första kompetensen som lyfts är läs- och skrivkunnet och räknas som en basfärdighet. Det är en kompetens som är en förutsättning för att kunna ta till sig nya kunskaper. Heimer (2023) lyfter även att ett begränsat ordförråd kan leda till svårigheter för barn, både när de ska lära sig att läsa och när de ska förstå det de läser.

Att läsa böcker är en stor del av barns språkutveckling, och vikten av att arbeta med högläsning lyfts även i Läroplanen för förskolan. ”De ska få lyssna till högläsning och ges möjlighet till delaktighet genom att samtala om texter och bilder. Förskolan ska uppmuntra och ta tillvara barns nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Barnen ska få utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd samt få möjlighet att leka med ord.” (Skolverket, 2025, s. 8). Även Riad (2024) lyfter vikten av språk och läsning. Han påpekar att utvecklingen av muntliga språkfärdigheter under förskoleåldern är viktig, eftersom den lägger grunden för fortsatt lärande. Han förklarar att egenskaper i en muntlig språkfrämjande miljö består av ihållande samtal där lärare initierar interaktion och

uppmunar till mer verbala svar från barnen. Han menar att detta sker vid gemensam läsning, framför allt vid dialogisk läsning.

Generellt genomförs högläsning efter lunchen på de flesta förskolorna, men för femårsgruppen är det undervisningstid mellan klockan 9 och 11. Heimer (2023) nämner att det finns studier som visar att förskolan inte alltid arbetar systematiskt med högläsning, utan att den ofta sker i samband med vila och avkoppling. Hon påpekar även att dessa tillfällen inte är lika gynnsamma för barnens språkutveckling. Även Riad (2024) lyfter att bokläsning förekommer i förskolan, men att den ofta sker ostrukturerat och inte planerat på ett sätt som gynnar språkutvecklingen.

SYFTE, FRÅGESTÄLLNING, METOD OCH GENOMFÖRANDE

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

SYFTET MED DEN här artikeln är att undersöka om och hur barngruppens ordförråd utvecklas genom interaktiv bokläsning. Med hjälp av den genomförda studien vill jag synliggöra hur interaktiv högläsning

bidrar till att utveckla ordförrådet hos barnen i femårsgruppen.

På vilka sätt bidrar interaktiv högläsning till ett ökat ordförråd hos barnen i femårsgruppen?

METOD

GENOMFÖRANDE

I studien genomfördes tre olika steg inom interaktiv bokläsning: bildpromenad, boksamtal och högläsning. Alla undervisningssituationer filmades. Femårsgruppen delades in i två grupper, och undervisningen med båda grupperna filmades.

På grund av de utmaningar som fanns i arbetet med femårsgruppen föregående år tog vi inspiration från aktionsforskning. Efter planering och reflektion kring hur arbetet skulle genomföras valdes tre aktioner ut. De aktioner som genomfördes under terminen var gruppindelning, val av plats för undervisningen samt val av bok.

En dag i veckan fanns möjlighet att reflektera och diskutera hur arbetet hade gått och om det var dags att gå vidare till nästa steg i den interaktiva bokläs-

ningen. I reflektionerna med varandra upplevde vi att aktionerna fungerade väl och valde därför att fortsätta arbeta med dem under resten av terminen.

DATAINSAMLINGSMETOD

För att kunna svara på studiens frågeställning valdes filmning som metod. Eftersom förskolan deltar i Ifousprogrammet *Språkutvecklande förskola* har vi filmat och analyserat undervisningssituationer i vårt arbete inom programmet. Att filma har bidragit till att vi har fått syn på sådant vi gör som fungerar bra, men också på det som behöver utvecklas.

Därför valdes filmning som metod även i arbetet med interaktiv högläsning i femårsgruppen, för att kunna gå tillbaka flera gånger och se vad som hände

och vad som sades. Den andra insamlingsmetod som valdes var transkribering. Till analysarbetet valdes situationer i filmerna ut som transkriberades, för att arbetet inte skulle bli för omfattande.

I transkriberingarna blev det lättare att analysera vad som sades och hur dialogerna såg ut. När transkriberingarna var klara användes markeringspennor för att markera olika typer av frågor. Det markerades även hur många ord barnen svarade med. Som exempel användes gul markeringspenna för svar som bestod av två ord. Det gjordes också markeringar för olika barn för att synliggöra talutrymmet i gruppen.

METODDISKUSSION

Genom att filma undervisningssituationerna går det att få syn på interaktioner mellan vuxen och barn samt mellan barn och barn. Det blir även möjligt att uppmärksamma kroppsspråk och ansiktsuttryck, sådant som inte synliggörs i till exempel transkriberingar.

En nackdel med filmerna var att det i vissa situationer var svårt att höra vad som sades, eftersom iPaden som filmade stod en bit ifrån. Det underlättade något när hörlurar användes vid analysarbetet, men placering av iPaden eller användning av mikrofon är något att ta med i vidare arbete.

Transkribering gav fördelar genom att kommunikationen som skedde i filmerna blev tydligare. Det underlättade analysarbetet eftersom det blev lättare att markera olika typer av frågor samt att räkna hur många ord barnen svarade med. En nackdel var att det var specifika situationer som valdes ut, och urvalet gjordes utifrån vad jag själv uppfattade som intressant. Då finns en risk att tillfällena som hade kunnat vara betydelsefulla för studiens resultat inte uppmärksammades.

URVAL

I studien kommer hela femårsgruppen som finns på förskolan vara med för att få bild av hur interaktiv högläsning fungerar för hela gruppen. I den här gruppen är vi två förskollärare och när vi jobbar med interaktiv högläsning har vi valt att dela gruppen i två mindre grupper.

ETIK

I studien är det undervisningen och lärarens språkstödjande handlingar samt ordförrådsutveckling på gruppnivå som analyseras. Den andra deltagande pedagogen som har filmat har godkänt att materialet används till studien.

RESULTAT

I RESULTATDELEN DELAS de olika stegen i den interaktiva bokläsningen in i tre delar. I varje del presenteras de genomförda aktionerna samt resultatet av

analyserna. Resultatdelen avslutas med en sammanfattning för att tydliggöra svaret på forskningsfrågan.

STEG 1 – BILDPROMENAD

PLANERING AV BILDPROMENAD

Interaktiv bokläsning innebär att vi som pedagoger inte enbart läser texten högt, utan även gör barnen delaktiga genom samtal kring texten. Arbetet delades in i tre steg, där det första steget var bildpromenad. Under bildpromenaden samtalade vi om vad som hände på bilderna.

För att skapa en så lyckad undervisningssituation som möjligt beslutades det i förväg att femårsgruppen skulle delas in i två grupper. Barnen delades in utifrån tidigare erfarenheter och kunskaper. En bok valdes ut som vi pedagoger upplevde passade gruppen utifrån deras språkliga förmågor. Även platsen för undervisningen planerades. Två rum valdes där det fanns så få störningsmoment som möjligt, till exempel utan fönster ut mot gården där andra barn befann sig.

Efter reflektion beslutades det även att genomföra ytterligare en bildpromenad för att skapa mer erfarenhet och förståelse hos barnen i gruppen.

RESULTAT AV ANALYS

Analysen visar att majoriteten av frågorna som ställdes under de två första filmerna var slutna frågor. Detta resulterade i att vi pedagoger oftast fick korta svar, bestående av ett till två ord. Även om några öppna frågor ställdes, var dessa färre än de slutna frågorna. När öppna frågor ställdes var svaren fortfarande korta.

När barnen gav korta svar utvecklade pedagogerna svaren genom att återge dem i längre meningar.

Ett exempel på en fråga som gav ett kort svar är: ”Vad håller nalle i?”, vilket besvarades med ”hink”. Ett exempel på en mer öppen fråga är: ”Vad gör Mille nu, berätta?”, som gav svaret ”Mille sover”.

I analysen av den andra bildpromenaden syns en förändring i pedagogernas undervisning. De ställde fler öppna frågor och barnen gav längre svar, ofta i meningar bestående av tre till fyra ord. Detta blev tydligt när pedagogen ställde frågan ”Vad gör katten och nallen nu?”, vilket besvarades med ”De bygger hus i sanden”.

Analysen visar även att alla barn fick möjlighet att komma till tals. Pedagogerna riktade frågor till samtliga barn och ungefär lika många frågor ställdes till varje barn. Det förekom att vissa barn inte svarade verbalt på frågorna, men analysen av filmerna visar att dessa barn ändå var delaktiga i samtalet genom mimik och kroppsspråk, vilket indikerar förståelse.

STEG 2 – BOKSAMTAL

PLANERING AV BOKSAMTAL

Det andra steget i den interaktiva bokläsningen var boksamtal. Under boksamtalen lästes texten högt, men läsningen pausades för att ställa frågor och samtala om innehållet i texten. Då upplevelsen var att de tidigare aktionerna – val av bok, plats och gruppindelning – fungerade väl, gjordes inga förändringar i detta steg.

Boksamtal genomfördes vid ytterligare ett tillfälle för att ge barnen i gruppen mer erfarenhet och fördjupad förståelse.

RESULTAT AV ANALYS

Analysen av boksamtalen visar att pedagogerna fortsatte att ställa öppna frågor. Det skedde en ökning i längden på barnens svar, och barngruppen började använda meningar bestående av fyra till fem ord. Dialogerna kring situationerna i boken blev längre och mer utvecklade, både mellan vuxen och barn samt mellan barn och barn.

Pedagogerna började även använda så kallade fylla i-frågor. Även i detta steg visar analysen att barnen fick ungefär lika mycket talutrymme och att alla barn blev tillfrågade.

STEG 3 – HÖGLÄSNING

PLANERING AV HÖGLÄSNING

Efter de två första stegen avslutades arbetet med högläsning. Vid detta tillfälle hade alla barn i femårsgruppen fått möjlighet att bli bekanta med boken och dess handling. De tidigare aktionerna fortsatte även i detta steg, och inga förändringar gjordes.

Vi valde att fortsätta med den planerade undervisningen eftersom vi pedagoger upplevde att interaktiv bokläsning gynnade barnens språkutveckling, utifrån de reflektioner som delgavs under den gemensamma reflektionstiden.

RESULTAT AV ANALYS

I den sista delen av den interaktiva bokläsningen visar analysen att barnen själva började avbryta högläsningen för att ställa frågor och återberätta vad som hände i boken. Barnen lyfte sådant som tidigare tagits upp under bildpromenaden och boksamtalen.

Under högläsningen återkom barngruppen till ord och föremål som hade diskuterats i de tidigare stegen. Barnen använde de nya orden för att kunna återberätta och föra samtal kring innehållet i boken.

SAMMANFATTANDE RESULTAT

ANALYSEN VISAR ATT interaktiv bokläsning har bidragit till att öka ordförrådet i barngruppen. Vid de första tillfällena svarade barnen oftast med ett till två ord. Vid tillfällena i mitten av arbetet svarade barnen med meningar på omkring fyra ord, och vid de senare tillfällena använde barnen meningar bestående av fem ord eller fler.

Analysen visar även att pedagogernas språkliga strategier har haft stor betydelse för ökningen av barngruppens ordförråd. En av strategierna var att ut-

veckla barnens svar genom att bygga vidare på det de uttryckte. Ett exempel är när ett barn svarade ”bygger” på en fråga, vilket pedagogen utvecklade genom att säga: ”Ja, nallen och katten ska bygga ett sandslott tillsammans.”

Vidare visar analysen att pedagogernas gemensamma planering och reflektion skapade goda förutsättningar för barngruppen att utveckla sitt ordförråd genom interaktiv bokläsning. Reflektionstillfällena gav pedagogerna möjlighet att till-

sammans diskutera hur undervisningen fungerade och om eventuella förändringar behövde göras inför kommande tillfällen. Att vara väl förberedd inför en undervisningssituation visade sig vara en viktig förutsättning.

Slutligen visar analysen att interaktiv bokläsning genomfördes vid flera tillfällen och i olika steg. Detta gav barngruppen möjlighet att möta ord och begrepp upprepade gånger, vilket bidrog till att stärka deras ordförråd.

DISKUSSION

I RESULTATET VISAR analysen tydligt att interaktiv bokläsning bidrar till att öka barnens ordförråd. Detta syns genom att barnens svar utvecklas från enstaka ord till meningar bestående av fem ord eller fler. En förklaring till ökningen av ordförrådet är att arbetet med boken genomfördes på olika sätt och vid flera tillfällen. Riad (2024) lyfter att det finns fördelar med strukturerad och upprepad läsning. Han förklarar att boken är helt ny för barnen vid den första läsningen, och att både ordförråd, handling och karaktärer då är sådant som barnen behöver förstå och bekanta sig med. Riad lyfter också att när barnen blir bekanta med berättelsen kan de vara mer delaktiga, svara och ge feedback. Han menar att detta leder till längre samtal, vilket är känt för att främja språkutvecklingen.

Genom arbetet med interaktiv bokläsning har barnen fått möjlighet att möta fler ord och meningar än i andra vardagliga situationer, vilket sannolikt har bidragit till att deras ordförråd har ökat. Heimer (2023) påpekar att det är genom högläsning som barn får möjlighet att upptäcka nya och ovanliga ord, men att det också krävs att pedagogerna förklarar orden. En ytterligare bidragande faktor till ökningen av barnens ordförråd kan vara att arbetet inte enbart har handlat om samtal kring bilder och text, utan även om högläsning. Heimer (2023) lyfter att det finns skillnader mellan det talade språket och skriftspråket. Hon menar att skriftspråket har en tydligare språklig struktur, mer grammatiskt korrekta meningar och består av fler ord. Därför blir det viktigt att barnen får höra texten från böcker för att öka ordförrådet.

En annan faktor som påverkade hur barnens ordförråd utvecklades var vilka språkliga strategier pedagogerna använde. Genom att pedagogerna utvecklade barnens svar fick barnen ta del av fler och nya ord. Analysen visade att barnen tog till sig de ord som de fick tillgång till när pedagogerna vid de första tillfällena utvecklade deras svar. Barnen sva-

rade till exempel ”Nallen har en röd hink” i stället för endast ”hink” och ”Kanin och Nalle bygger sandlott” i stället för ”bygger”. Heimer (2016) lyfter att det är under högläsning som barnen bekantar sig med skriftspråket, som innehåller längre meningar, andra uttrycksätt och ett rikare ordval. Hon menar att detta skapar möjligheter till samtal kring nya ord och deras betydelse.

Analysen visade även att samtalsutrymmet fördelades relativt lika mellan barnen i de två grupperna. Upplevelsen var att det var viktigt att undersöka hur talutrymmet såg ut, eftersom alla barn behöver få möjlighet att vara delaktiga för att utveckla sitt ordförråd. Analysen visade att barn deltog både verbalt och genom andra uttrycksätt, såsom mimik och kroppsspråk. Heimer (2020) menar att en god läsare ger alla barn i gruppen utrymme och tid att delta i samtal om boken, och hon lyfter även att en god läsare aktivt uppmuntrar alla barn att använda sitt språk.

Att arbeta med öppna frågor är något som vi har arbetat med och diskuterat under en längre tid på förskolan, vilket är anledningen till att båda pedagogerna använde detta under den interaktiva bokläsningen. Heimer (2020) lyfter att öppna frågor skapar möjligheter för barnen att berätta mer och utveckla sina tankar. För att kunna svara på öppna frågor behöver barnen ha ett tillräckligt ordförråd för att verbalt kunna uttrycka sina tankar och funderingar kring texten. Därför blir det viktigt att pedagogerna hjälper barnen att sätta ord på det de försöker berätta.

Att jag och min kollega lyckades skapa givande stunder med interaktiv bokläsning berodde till stor del på den planerings- och reflektionstid som vi fick tillsammans. Under denna termin hade vi avsatt tid för gemensam planering och reflektion. Detta gav oss möjlighet att reflektera över val av bok, gruppindelning och genomförande av undervisningen. Vi diskuterade om den interaktiva bokläsningen skulle

ske i helgrupp eller om barngruppen skulle delas i två grupper samt valde platser för genomförandet. Detta skapade goda förutsättningar för att vara väl förberedda och genomföra en planerad undervisningssituation.

Vi valde att dela in barngruppen i två grupper utifrån barnens språkliga nivå och vilka barn som fungerade väl tillsammans. Den ena gruppen kunde sitta under en längre lästund, medan den andra gruppen behövde kortare tillfällen. Resultatet visar dock inte att detta påverkade utvecklingen av barnens ordförråd. Heimer (2016) lyfter att lässituationer i förskolan kan vara olika långa och att detta kan bero på hur vana barnen är vid att lyssna eller om de är språksvaga. Längden på boksamtalen planerades därför inte i förväg, utan anpassades efter barngruppens respons. Heimer (2020) påpekar att hur länge högläsning pågår bör utgå från hur barngruppen fungerar och att pedagogerna behöver vara lyhörda för hur länge barnen orkar delta.

Vid planeringen av den interaktiva bokläsningen var även valet av plats en viktig del av diskussionen. Valet av plats gav båda grupperna möjlighet att fokusera på undervisningen utan onödiga störmoment. Heimer (2016) påpekar att valet av plats för läsning är viktigt och att det är fördelaktigt att använda en miljö med så lite ljud och visuella intryck som möjligt.

Valet av bok var också en viktig del i planeringen för att väcka barnens intresse och nyfikenhet samt för att boken skulle passa gruppen. Riad (2024) lyfter att en lämplig bok för dialogisk läsning bör inne-

hålla en måttlig mängd text och ha rika, livfulla bilder som inspirerar till diskussion. Om textmängden är för stor kan läsningen bli för lång, vilket kan leda till att barnen tappar fokus och att möjligheterna till interaktion minskar. Riad (2024) menar även att böcker med medelsvårighetsgrad kan leda till mer avancerade frågor från pedagoger och ett ökat barn-deltagande.

Forskning lyfter ofta att högläsning i förskolan används som en aktivitet i samband med vila, vilket inte alltid är lika språkutvecklande. Att vi pedagoger valde att genomföra interaktiv bokläsning under förmiddagen, som en del av den ordinarie undervisningstiden, verkar ha påverkat barnen positivt och underlättat utvecklingen av deras ordförråd. Heimer (2016) lyfter att valet av tidpunkt är avgörande för att läsningen ska bli gynnsam för barnens språkutveckling, vilket även lyfts i studiens inledning.

När materialet från högläsningen först analyserades fanns en upplevelse av att barnen inte enbart lyssnade på boken, utan ofta avbröt. Vid vidare bearbetning av material och litteratur blev det tydligt att barnens avbrott snarare visar på förståelse för texten. Heimer (2023) lyfter att när barnens ordförråd ökar utvecklas även deras förståelse för texten och den röda tråden i bokens handling.

SLUTSATS

SLUTSATSEN ÄR ATT ordförandet i barngruppen har ökat med hjälp av interaktiv bokläsning. Avgörande faktorer för denna utveckling har varit att arbeta med samma bok på flera olika sätt samt att upprepa arbetet vid flera tillfällen. En annan viktig faktor har varit att vi pedagoger haft tid för gemensam planering och reflektion kring undervisningssituationerna och hur arbetet har fungerat.

När förskolan dessutom får återkoppling från skolan, såsom ”vilket fantastiskt arbete ni gjort på förskolan, vi märker det på barnen i förskoleklassen” och ”det märks att ni har arbetat med högläsning”, förstärks upplevelsen av att detta arbete har haft betydelse och gett effekt.

REFERENSLISTA

- ★ Heimer, M. (2016). *Högläsning i förskolan: vägledning till litteraturen*. Stockholm: Gothia Fortbildning.
- ★ Heimer, M. (2020). *Den betydelsefulla högläsningen: med barn i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.
- ★ Heimer, M. (2023). *Leda läsfrämjande: om barns och elevers läsning och hur den kan utvecklas*. Lund: Studentlitteratur.
- ★ Riad, R. (2024). *Exploring language skills and well-being in inclusive preschools: The impact of dialogic reading intervention*. Stockholm: Stockholms universitet.
- ★ Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan: Lpfö 18*. Norstedts Juridik.

SKOLPORTEN